

עטרת תפארת היוחסין

מצויים אנו בכניסתם של ימי חודש האביב, ימים קדושים אשר ברכה מיוחדת יש בהם, וכדברי הפייטן במוסף של שבת החודש: "הנם ימים המבורכים". המה הימים אשר נצטוונו לקיים בהם: "והגדת לבנך - ולמען תספר באזני בנך וכן בנך". שכן, ימים אלו - ימי צאתנו מארץ מצרים המה, ובימים אלו נתעטרנו בתואר הנשגב: "מיוחסים", וכדברי ראש הפרשנים רש"י הקדוש [סוטה דף מ"ט ע"א], המפרש בלשון קדשו: "בני חורין - מיוחסין".

* * *

פרקי יוחסין רבים במאמרינו, נערכים על פי מכתבי הקוראים למדורינו, כאשר אנו נדרשים למלאות את בקשת הקוראים היקרים הי"ו, ואנו מייחדים את היריעה לאסופת תמיהות, שאלות ובירורים, מבוכות וסתירות, ספיקות וחילוקי גרסאות, תשובות ופתרונות, להשלמת חוליות משפחתיות בשרשרת הדורות, הן כמענה על שאלות ותהיות שהעלינו בין פרקי "ויתלדו", והן כבירורים ושאלות שנשאלנו מאת ציבור הקוראים היקר הי"ו.

אנו פונים שוב לכל השולחים תגובות, הארות והערות, בירורים, "מגילות יוחסין", וכיוצא בזה. אנא כתבו באותיות ברורות וגדולות. לא נוכל להתייחס למכתבים הנשלחים ללא שם מלא, ומספר טלפון. מספר הפקס והדוא"ל שלנו מופיעים בראש הכתבה. שימו לב לשינוי כתובת הדוא"ל של המדור, והיא מעתה: 0765104905@bezeqint.net.

אנא, פרטו נתונים רבים ככל האפשר של האישים המופיעים בשלשלת היחס, שמות מלאים, משפחה, פרטי, תאריכי לידה, פטירה, שם הורים, בן/בת זוג, צאצאים, עיסוק, מקום מגורים, ועוד - ככל היותר מהידוע לכם. הדבר מקל על אימות הנתונים, וחוסך חיפושים מיותרים. איננו מסוגלים ואיננו יכולים להתייחס לכל פניה ופניה תיכף ומיד, אולם נשתדל בעהש"ת להתייחס לכל הפונים לפי העת והזמן העומד לרשותנו, ובעת הצורך אף נשתדל אנו ליצור עמכם קשר.

א

שושלת היוחסין של רבי יונה דיסמאשטרי בשו"ת הרשב"ש

סימן שלם הקדיש הגאון רבינו שלמה בן רבינו שמעון בן רבינו צמח דוראן זצ"ל בספר תשובותיו - שו"ת הרשב"ש, על מנת לבאר את שלשלת היוחסין שלו עד רבותינו הקדושים "ראשונים כמלאכים" - הרמב"ן זי"ע - רבינו משה ב"ר נחמן - ורבינו יונה גירונדי זי"ע. בתשובה זו, שנדפסה בסימן רצ"א, מפרט הגאון המחבר את שושלת היוחסין של אבי אמו רבי יונה דיסמאשטרי שהיה - כאמור מצאצאי הרמב"ן ורבינו יונה.

* * *

נפתלי אהרן וקשטיין

נִתְחַלְדֵּדוּ

המאגר העולמי לכתבי היוחסין

פקס: 076-5104905

דוא"ל: 0765104905@bezeqint.net

הא לך קורא יקר את לשונו הזהב של הרשב"ש דוראן זצ"ל שם :

"וששאלת, איך הוא זקני הרמב"ן ז"ל, וגם רבינו יונה בר אברהם ז"ל. דע, כי רבי אברהם - אביו של רבינו יונה ז"ל - ואמו של הרמב"ן ז"ל, היו אחים. וגם היה להם אח אחר, ושמו רבי יוסף. וגם בנו, היה שמו ה"ר יונה. ובתו של רבינו יונה בר אברהם ז"ל, היתה נשואה לשלמה - בנו של הרמב"ן ז"ל".

"וכשנפטר רבינו יונה בטוליטלה, היתה בתו מעוברת, וכשילדה - ילדה בן זכר. והיה לו לקרותו 'משה' - כשם אביו. אמר הרמב"ן ז"ל: 'אף על פי שצריך לקרותו על שמי, אני רוצה שיקרא 'יונה' - על שם זקינו אבי אמו, משום 'זרח השמש ובא השמש' - עד שלא כבתה שמשו של זה זרחה שמשו של זה'. וכן היה, דנפק מיניה גברא רבה, והיה רב וגדול בישראל. ובנו של זה, היה שמו 'שלמה', והיה אביו של אבי אמי - ה"ר יונה דיסמאטרי זצ"ל".

"זהו שלשלת ייחוס: יונה, ב"ר שלמה, ב"ר יונה, ב"ר שלמה, בן הרמב"ן ז"ל. ולפי זה, אני ששי מזרע הרמב"ן ז"ל ורבינו יונה בר אברהם ז"ל, מצד הורתם מנוחתם כבוד". עד כאן לשונו.

ב

החיד"א: "פוק חזי ספרן של צדיקים רבני גאוני אשכנז שבזמנינו!"

מדברי הרשב"ש הללו, למד הגאון הקדוש רבי חיים יוסף דוד אזולאי - החיד"א זי"ע הלכה פסוקה, והיא לו נדפסה בספר תשובותיו - שו"ת "חיים שאל", בחלק ראשון, סימן ס"ח. והיא, אשר גם על אחד מאבות המשפחה אשר לפני, מדורות רבים למעלה בקודש, עד דור שישי ועד דור שביעי וגם עד דור עשירי ולמעלה, יש להוסיף את התואר: "זקנינו!"

* * *

ואלו דבריו ז"ל בתשובה הנ"ל:

"מה ששאלת ממני ידיד נפשי, איך אני כותב על הרב 'חסד לאברהם' [ה"ה הגאון הקדוש רבי אברהם אזולאי זי"ע. נא"ו] מר 'זקני'. וממה שכתבתי ב'שם הגדולים', ניכר שהוא זקן זקני".

"זאת אשיב ידידי ואור עיני. לא מחכמה שאלת על זה. וכבר ידעת מה שכתב מור"ם בתשובתו למהרש"ל, שהשיגו בדקדוק הלשון: 'אלו דקדוקי עניות'. על כן אני אומר: 'כלך אצל יפות', גופי הלכות המוקפות, דיבורי תוספות, במימר קדישין בעלי אסופות, בחון בהם וחקור בהם - והיו לטוטפות".

"ואולם, חשקתיך, ואוהב זאת היתה לי, הן תוי ההשב אשיב ולא אאריך בפטפוט דברים, רק אסלקך מיד. הלא תראה, הרב הגדול מהר"ש בן הרשב"ץ כותב 'אדוני זקני' על הרמב"ן, בכמה תשובות, ומהם: סימן ש'. והוא 'שישי' להרמב"ן - מצד האם, כמבואר בתשובותיו סימן רצ"א".

"ופוק חזי ספרן של צדיקים, רבני גאוני אשכנז שבזמנינו. מר כותב 'אדוני זקני' על הרב 'הלבוש'. ומר כותב על הרב 'בית חדש'. ומר כותב על הרב 'תוספות יום טוב', וכיוצא. וכמה דורות עברו".

לאחר שגאון עוזינו החיד"א זי"ע מאריך שם בענין זה בראיות נכבדות מדברי הש"ס והפוסקים, הוא מסיים בדבריו ואומר:

"וגדולה מזו מצינו, דאתמר בי 'מדרשא' פרשת וישלח, דאמר רבינו הקדוש על יעקב אבינו: 'זקני'. דאמרו שם, דרבינו אמר לרבי אפס: 'כתוב מן עבדך יהודה למרן מלכא אנטונינוס'. אמר ליה: 'רבי, מפני

מה את מבזה על כבודך? אמר ליה: 'מה אנא טב מסבי, לא כך אמר, כה אמר עבדך יעקב'. ופירש
 ב'מתנות כהונה': 'וכי טוב אני מזקני יעקב'. עיי"ש.

* * *

והוא מסכם את תשובתו: "הנה כי כן, לא יקשה בעיניך על דברתי, בכל מקום אשר אזכיר דבריו
 של גדול הרב 'חסד לאברהם' ז"ל: 'מר זקני הרב חסד לאברהם שמענה'. ואתה דע לך. אמור יאמר העבד
 החיד"א ס"ט". עכ"ל.

ג

זקני מחנה מרן החיד"א זי"ע

ולשלימות המלאכה אשר לפנינו, נלכה נא ונמנה את סדר הדורות של מרן החיד"א זי"ע למעלה
 בקודש. [מתוך ספר "למטה ראובן" שערכנו בס"ד, ליחוס משפחת "וידיסלבסקי" המיוחסת].

* * *

א. רבי חיים יוסף דוד אזולאי מחברון - מרן החיד"א זי"ע. ב. בן רבי יצחק זרחיה אזולאי
 מירושלים. ג. בן רבי ישעיהו אזולאי. ד. בן רבי יצחק אזולאי - בעל "זרע יצחק". ה. בן רבי אברהם
 אזולאי מחברון - בעל ה"חסד לאברהם". ו. בן רבי מרדכי אזולאי מפאס. ז. בן רבי אברהם אזולאי הזקן
 - ממגורשי קשטיליא.
 החיד"א זי"ע, היה חתנו של הגאון הגדול רבי נסים ברכה - מגדולי ירושלים ומחכמי ישיבת "נוה
 שלום".

* * *

ר' יצחק זרחיה אזולאי אבי החיד"א, היה חתנו של: א. רבי יוסף מביאלה. ב. חתן רבי נתנאל -
 אב"ד ור"מ בק"ק קאליף - ור"מ בק"ק נירדין הסמוכה לאמשטרדם. ג-ד. נכדו - חתן חתנו - של רבי
 יהודה. ה-ו. נכדו - בן בנו או בתו - של ז. רבי יהושע ולק [פאליק] הכהן כ"ץ - הסמ"ע - ריש מתיבתא
 דק"ק לבוב - בעל ספר "מאירת עינים ובית ישראל".

* * *

הסמ"ע זי"ע, היה בנו של: א. רבי אלכסנדר הכהן - מחכמי קראקא. ב. בן רבי יהושע הכהן -
 מחכמי קראקא. ג. בן רבי אלימלך הכהן - מחכמי קראקא.
 ר' אלכסנדר הכהן - אבי הסמ"ע, היה חתנו של: א. רבי יוסף מקראקא - אבי אביו של הרמ"א. ב.
 חתן רבי משה אויערבאך מרעגענסבורג - פו"מ בק"ק קראקא.
 הסמ"ע זי"ע, היה חתנו של: א. רבי ישראל איידלש - פרנס ומנהיג דק"ק לבוב. ב. בן רבי יוסף -
 פרנס ומנהיג דק"ק לבוב.

כלל גדול אמרו ביוחסין: "שאינו נקרא מיוחס, רק מי שנתגלה יחושו בפרטות!"

[הגה"ק רבי חיים הלברשטאם אב"ד דק"ק צאנו בעל ה"דברי חיים" זי"ע, בספרו הקדוש "דברי חיים" ריש
 פרשת במדבר על מאמר הכתוב "שאו את ראש", ועיין שם מקור הדברים מדינא דגמרא].